

Naslov clanka/article:

OSMANSKI VPADI NA OZEMLJE DANAŠNJE SLOVENIJE

OTTOMAN ATTACKS ON THE TERRITORY OF PRESENT-DAY SLOVENIA

Avtor/ Author:

Dr. Martin Bele

DOI

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Zgodovina št. 1/2025, letnik 33

ISSN 1318-1416

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo
Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2025

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/zgodovina-v-soli/>

Dr. Martin Bele, Filozofska Fakulteta Univerze v Mariboru

OSMANSKI VPADI NA OZEMLJE DANAŠNJE SLOVENIJE

Martin Bele, PhD, Faculty of Arts of the University of Maribor

OTTOMAN ATTACKS ON THE TERRITORY OF PRESENT-DAY SLOVENIA

IZVLEČEK

Med začetkom 15. stoletja ter koncem 16. stoletja je večina ozemlja današnje Slovenije trpela pod napadi vojske osmanskih Turkov. Slednji so leta 1529 ter 1532 (kasneje tudi 1683) skušali osvojiti Dunaj, pri vdorih na današnje slovensko ozemlje pa je šlo v prvi vrsti za ropanje in jemanje sužnjev. V naše kraje so prvič prodrli leta 1408, po letu 1532 pa so njihovi napadi v veliki meri ponehali (v Prekmurju šele leta 1684). Tedanja Osmanska država je bila sredi 16. stoletja na višku svoje moči in se je razprostirala od današnje južne Ukrajine pa do Meke in Medine ter od današnje osrednje Madžarske pa do Mosula in Bagdada. Večini današnje Slovenije in Avstrije je v istem času (poleg drugih dežel) gospodovala dinastija Habsburžanov. Iz Gradca je ena izmed vej te dinastije (v letih 1564–1619) vladala t. i. Notranji Avstriji, pri čemer je šlo za unijo vojvodin Štajerske, Koroške in Kranjske ter poknežene grofije Goriške. Notranja Avstrija je poleg tega vključevala še Trst, enklave v Furlaniji, Pazinsko grofijo in Reko. Tamkajšnje oblasti so z namenom obrambe proti osmanskim napadom utrjevale mesta, urejevale signalno organizacijo ter postavljale tabore (še največ okoli cerkva). Slednjih je na slovenskem etničnem ozemlju nastalo kakih 350.

Ključne besede: osmanski vpadi, Habsburžani, Notranja Avstrija, bitka pri Sisku, Andrej Turjaški

ABSTRACT

Between the beginning of the 15th century and the end of the 16th century, most of the territory of present-day Slovenia suffered under the attacks of the Ottoman Turks. While the Ottomans attempted to conquer Vienna in 1529 and 1532 (also later in 1683), their incursions into what is now Slovenia were primarily about plunder and the taking of slaves. They first penetrated into our lands in 1408, but after 1532 their attacks largely ceased (in Prekmurje as late as 1684). In the mid-16th century, the Ottoman empire was at the height of its power, stretching from present-day southern Ukraine to Mecca and Medina, and from present-day central Hungary to Mosul and Baghdad. Most of what is now Slovenia and Austria (among other lands) was at the same time ruled by the Habsburg dynasty. From Graz, one branch of this dynasty ruled (1564-1619) the so-called Inner Austria, a union of the duchies of Styria, Carinthia and Carniola and also the princely county of Gorizia. Inner Austria also included Trieste, enclaves in Friuli the county of Pazin and Rijeka. To defend against Ottoman attacks, the local authorities fortified towns, organized the signaling system and set up ramparts (mostly around churches), of which some 350 were established in the ethnic Slovenian territory.

Keywords: Ottoman invasions, Habsburgs, Inner Austria, battle of Sisak, Andreas von Auersperg

UVOD

Ko govorimo o osmanskih Turkih imamo v mislih dinastijo, ki je svoji ogromni državi vladala med letoma 1299 in 1922. Imenovala se je po svojem ustanovitelju Osmanu I. Pri imenu Osman gre za turško obliko arabskega imena Uthman oz. Otoman. Ko danes govorimo o Osmanih ter Otomanih, gre pri tem torej za isto stvar, namreč za ime vladajoče dinastije sultanov, ki so od leta 1517 nosili tudi naslov kalifov. Njihova država je v začetku 14. stoletja obsegala le majhno ozemlje na severozahodu Male Azije, a se je v naslednjih desetletjih bliskovito širila. Svojo prvo utrdbo v Evropi so Osmani v roke dobili že leta 1352, svojo prestolnico pa kmalu zatem prestavili v Odrin (oz. Edirne) v evropski Trakiji. Srbsko vojsko jim je uspelo premagati leta 1371 pri Marici in nato še leta 1389 na Kosovem polju. Zatem so potolkli združeno krščansko vojsko pri Nikopolju (leta 1396) ter osvojili Carigrad (leta 1453) in Bosno (leta 1463). Carigrad je postal njihova nova prestolnica. Beograda se jim leta 1456 ni posrečilo zavzeti, a leta 1521 je podlegel tudi ta. Slednjič so Osmani leta 1526 premagali ogrsko vojsko pri Mohaču ter razbili srednjeveško ogrsko državo na več delov. Poleg evropskih ozemelj so turški sultani sočasno osvajali tudi razna druga ozemlja v Severni Afriki in Jugozahodni Aziji. Leta 1517 je pod pritiskom njihove vojske padel Egipt, leta 1534 so v svoje roke dobili Bagdad (RKF III/24, 2010, št. 259; Simoniti, 1990).

Današnje osrednje slovensko ozemlje je bilo v 15. in 16. stoletju pod oblastjo dinastije Habsburžanov in razdeljeno na vojvodine Štajersko, Koroško in Kranjsko. Prekmurje je bilo razdeljeno med Železno in Zalsko Županijo, ki sta pripadali kraljevini Ogrski. Koper, Izola in Piran (z zaledjem) so bili del beneške države. Od leta 1374 so Habsburžani zagospodovali nad obsežnimi posestmi v notranji Istri in od leta 1382 nad Trstom. S pridobitvijo posesti leta 1500 izumrlih grofov Goriških na zahodu so nad veliko večino današnjega slovenskega ozemlja posestno povsem prevladali (Kosi, 2011; Niederstätter, 2001).

Obleganje Beograda leta 1456, upodobljeno leta 1488

Vir: Madžarska kronika, Johannes Thuróczy. (2. 9. 2025). V *Wikimedia Commons*. https://sl.m.wikipedia.org/wiki/Slika:Thur%C3%B3czy_kr%C3%B3nika_-_N%C3%A1ndorfeh%C3%A9rv%C3%A1r_ostroma.jpg

Ob smrti cesarja Ferdinanda I. leta 1564 so si njegovi sinovi habsburške dedne dežele razdelili. Najmlajši brat (nadvojvoda) Karel II. (+ 1590) je dobil t. i. Notranjo Avstrijo, ki je vsebovala vojvodine Štajersko, Koroško in Kranjsko, pokneženo grofijo Goriško, Trst, enklave v Furlaniji, Pazinsko grofijo in Reko. Imela je prestolnico v Gradcu ter se je kot avtonomna tvorba uspela obdržati do leta 1619. Ena Karlovih najpomembnejših dolžnosti je bila ukvarjanje z obrambo svoje deželne skupine pred osmanskimi grožnjami (Štih in Simoniti, 2009; Hozjan in Ravnikar, 2018).

NAJHUJŠA LETA OSMANSKIH VPADOV

Osmanske oborožene enote so med drugim sestavljali t. i. akindžije. Pri teh ni šlo za redno vojsko, temveč za lahko oboroženo konjenico. Le-to se je pošiljalo na sovražnikovo ozemlje, da je tam izvajala številne večje ali manjše plenilne vpade, ki so lahko trajali več dni, tednov ali mesecev. Za njimi so večkrat ostale požgane vasi, prebivalstvo pa je bilo odpeljano v sužnost. Redki izmed ujetnikov so se (včasih po dolгих letih ječe) uspeli vrniti domov, morda zato, ker se je zanje plačala odkupnina. Pri osmanskih enotah, ki so v času, o katerem govorimo, izvajale napade na širše slovensko ozemlje, je šlo torej predvsem za akindžije (Simoniti, 1990; Santonino, 1991 [1485–1487]). Oblasti na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem so za namenom obrambe utrjevale mesta, urejevale signalno organizacijo ter postavljale tabore. Teh je na slovenskem etničnem ozemlju v 15. in 16. stoletju nastalo kakih 350 (Kosi, 2011).

Prvič so osmanske enote na današnje slovensko ozemlje vdrle leta 1408. Tedaj so požgale in izropale okolico Metlike, preživelo prebivalstvo pa odpeljale v sužnost. Tri leta kasneje so napravili isto še na področju Črnomlja in še dve leti zatem prodrli celo do Ljubljane. Zatem se osmanski vpadi na naše ozemlje niso ponovili več kot 50 let. Osmani so se v tem času ukvarjali z osvajanjem Srbije in Bosne ter Carigrada. Prav tako je temu, da so slabo zaščitene slovenske dežele pred njimi nekaj časa imele mir, botrovalo dejstvo, da je žena celjskega kneza Ulrika II. Katarina Branković imela sestro Mar(ij)o, ki je bila poročena s sultanom Muratom II. Osmanski napadi na današnje slovensko ozemlje so se leta 1469 ponovno začeli in bili prav v letih, ki so sledila, še najbolj intenzivni. Kranjska, Koroška in Štajerska so do leta 1483 doživele pet večjih plenilnih pohodov, prav tako pa so se Turki podajali na pohode v Istro in Furlanijo. Prebivalstvo je hkrati neizmerno trpelo še zaradi vojne med cesarjem Friderikom III. Habsburškim in ogrskim kraljem Matijo Korvinom (v letih 1477–1490) (Štih in Simoniti, 2009).

Nadvojvoda, kralj in cesar Ferdinand Habsburški.

Avtor: Hans Bocksberger st.

Vir: Cesar Ferdinand I. (2. 9. 2025).

V *Wikimedia Commons*. [https://commons.wikimedia.org/wiki/](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hans_Bocksberger_der_Aeltere_001.jpg)

File:Hans_Bocksberger_der_

Aeltere_001.jpg

ČAS SULTANA SULEJMANA VELIČASTNEGA

Po letu 1483 je bil čas najhujšega turškega pritiska na današnje slovensko ozemlje sicer mimo, a (skoraj vsakoletni) osmanski vdori na ozemlje Kranjske, Koroške in Štajerske so se nadaljevali. Po smrti sultana Selima Surovega leta 1520 je vodilno mesto v Osmanskem cesarstvu zasedel njegov mladi sin Sulejman, ki je nato vladal vse do svoje smrti jeseni 1566. V njegovem času je moč njegovega imperija dosegla višek. Leta 1521 je zavzel Beograd, pet let kasneje uničujoče premagal ogrsko vojsko pri Mohaču (in zasedel Budim) ter leta 1529 prvič (neuspešno) oblegal Dunaj. V istem času so njegove sile redno – a manj silovito – vpadale tudi na današnje slovensko ozemlje (Kosi, 2011).

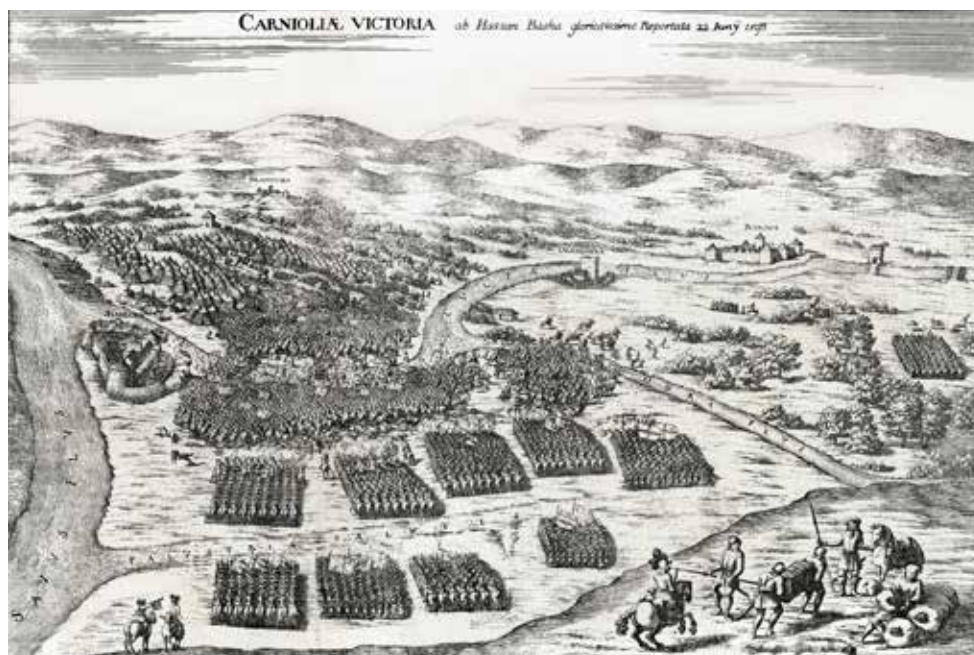
Konec aprila 1532 so Osmani začeli svoj drugi pohod proti Dunaju. Njihova vojska je štela kakih 140.000 mož in 120 topov. Nadvojvoda, nemški kralj (in kasnejši cesar) Ferdinand se je v strahu pred osmansko nevarnostjo konec junija odločil sklicati zasedanje deželnih stanov vseh dolnjeavstrijskih dežel, na katerem naj bi razpravljali o učinkoviti protiturški obrambi. Potem naj bi zasedali stanovi posameznih dežel (GZM XX, 1995, št. 1). Pohod osmanske vojske pa medtem ni potekal po Sulejmanovih načrtih. Na poti proti habsburški prestolnici turška vojska nikakor ni mogla osvojiti majhnega utrjenega mesta Kőszeg (na današnjem zahodnem Madžarskem), ki ga je branil hrvaški plemič Nikola Jurišić. Pri Dunaju se je medtem zbrala močna krščanska vojska, Sulejman pa poti tja sploh ni več nadaljeval, temveč se je odločil za vrnitev domov. Sredi septembra je dosegel današnje slovensko ozemlje in tamkajšnje prebivalstvo je edinkrat videlo redno osmansko vojsko s sultanom na čelu. Današnja slovenska Štajerska je bila ponovno opustošena (Simoniti, 1990). Ko se je Sulejmanova vojska vračala domov, je potovala mimo Gradca, Lipnice, Maribora in Ptuja. Pri Mariboru so Turki čez Dravo v nekaj dneh zgradili zasilen most (nekje med Viltušem in Limbušem) ter zahtevali predajo mesta. Ker se tedanji mariborski mestni sodnik Krištof Willenreiner ni hotel predati, so Turki Maribor štiri dni oblegali. Podrobnosti obleganja nam niso znane, je pa le-to potekalo med 16. in 19. septembrom. Ko je bila vsa osmanska vojska na drugi strani Drave, je most za seboj požgala (Potočnik, 2024).

V letih po Sulejmanovem drugem, spodletelem pohodu na Dunaj so osmanske sile na današnje slovensko ozemlje vdirale mnogo redkeje. Na Kranjsko so turški konjeniki prodrli še šestkrat, zadnjič leta 1559. Spomladi 1565 so se sicer začeli veliki osvajalni pohodi na hrvaško ozemlje in obe strani sta konec istega leta pričakovali nov velik spopad. Cesarju Maksimiljanu II. (starejšemu bratu nadvojvode Karla II.) se je posrečilo, da je zbral vojsko 40.000 mož. Karel se je z 10.000 možmi iz Notranje Avstrije utaboril v Medžimurju. Konec aprila se je Sulejman z vojsko tretjič odpravil v smeri Dunaja. Pri Beogradu je prekoračil Savo, del svoje vojske poslal proti Budimu, z drugim delom pa se je sam odpravil proti mestu Sziget(vár) na današnjem južnem Madžarskem. Medtem, ko je njegova vojska mesto oblegala (in slednjič tudi osvojila), je Sulejman umrl. Bil je star 71 let. Vojska zatem pohoda ni nadaljevala, temveč se je vrnila domov (Simoniti, 1990).

Upodobitev Sulejmana Veličastnega iz prve polovice 16. stoletja

Vir: Sultan Sulejman II. (2. 9. 2025). V *Wikimedia Commons*.
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:EmperorSuleiman.jpg>

BITKA PRI SISKU IN DOLGA TURŠKA VOJNA

Sulejmanov naslednik na osmanskem prestolu je bil njegov sin Selim II. Doba velike rasti Osmanskega cesarstva je bila zdaj končana, njegova vojaška moč je začela počasi upadati. V istem obdobju sta se v obrambni koncept notranjeavstrijskih dežel vedno bolj vključevali Hrvaška in Slavonija. Stanovi notranjeavstrijskih dežel so začeli prevzemati stroške za vzdrževanje tamkajšnjih posadk in gradov. Obrambni pas vzdolž hrvaško-osmanske meje se je izoblikoval v Vojno krajino. Leta 1587 je bil v Gradcu ustanovljen t. i. dvorni vojni svet in odgovornost za obmejni pas utrdb je tudi formalno prešla na Notranjo Avstrijo (Štih in Simoniti, 2009).

V istih letih so se začeli manjši turški napadi v Prekmurje in občasna turška pustošenja so to pokrajino nato vznemirjala vse do leta 1684. Sultan Murat III. je spomladi leta 1590 sklenil mir s Perzijo in osmanske enote so začele vdirati tudi na Hrvaško. Julija je umrl nadvojvoda Karel, in čeprav sta habsburška in osmanska stran še istega leta uspeli skleniti premirje, je predvsem na osmanski strani vedno bolj vrelo. Za novega bosanskega beglerbega je bil imenovan Hasan paša Predojević (srbskega porekla), ki je bil odločen, da se bo izkazal v boju. Hasan paša je takoj začel zbirati vojsko. Začel je tudi oblegati Sisak, a moral hitro ukazati umik. Zatem je nadaljeval z bojnimi pripravami in junija 1592 uspel osvojiti Bihać. Kmalu je krščanski strani postalo jasno, da bo spet napadel Sisak (Simoniti, 1990; Golec, 2011).

Hasan paša se je v zimi 1592/1593 intenzivno pripravljaj na obleganje Siska, poleg tega pa ves čas pošiljal manjše čete, ki so vpadale prek meje. Njegove priprave so se spomladi 1593 nadaljevale. Na drugi strani so po Kranjski, Štajerski in Koroški razglasili, naj se njihove deželne vojske zberejo v Novem mestu in Zagrebu. Hasan paša je v začetku junija z vso svojo vojsko krenil proti Sisku. Njegovih vojakov je bilo med 12.000 in 50.000, pač glede na vir. Potem ko je sredi meseca začel z obleganjem, je krščanska stran proti mestu poslala svojo vojsko, ki je štela 4000 ali 5000 vojakov. Skupnega poveljnika na krščanski strani ni bilo, med naj-

Valvasorjeva upodobitev
bitke pri Sisku iz leta 1689

Vir: Bitka pri Sisku 1593. (2. 9. 2025).
V Wikimedia Commons: https://sl.m.wikipedia.org/wiki/Slika:Bitka_pri_Sisku_1593-Valvasor.jpg

pomembnejšimi voditelji pa so bili Ruprecht Eggenberški iz Ernovža, hrvaški ban Toma Erdődy ter Andrej Turjaški, ki je bil polkovnik na hrvaški in primorski veji (Žargi, 1993).

Bitka se je slednjič odvila 22. junija 1593. Krščanska vojska se je na polju med Odro in Savo v bližini Siska razvila v bojni red. Glavnina osmanske vojske se je nahajala na levem bregu Kolpe, ki jo je imela za hrbtom. Hrvaški pešci in konjeniki so najprej napadli osmansko pehoto, a turške čete so jih potisnile nazaj. Nato je sovražnika silovito napadel Turjaški, tako da se je turška vojska začela umikati. Hkrati je začela posadka iz Siska na Turke streljati s topovi. Hasanu je šlo v boju vedno slabše in mnogi njegovi vojaki so se skušali rešiti tako, da bi preplavali naraslo Kolpo. Med njimi je nastala silna gneča in med tistimi, ki so utonili, je bil tudi Hasan. Skupno je življenje izgubilo okoli 8000 vojakov na osmanski in do 500 vojakov na notranjeavstrijski strani. Vse skupaj je bilo končano v manj kot eni uri (Žargi, 1993).

Osmanska mornarica je sicer že leta 1571 doživela uničujoč poraz pri Lepantu, osmanska kopenska vojska je bila zdaj prvič temeljito poražena tudi na kopnem. Tedanji cesar Rudolf II. je s sultanom Muratom III. zaman skušal skleniti mir. Murat tega ni hotel ter je cesarju napovedal vojno. T. i. dolga turška vojna, ki je sledila bitki pri Sisku, je zatem trajala kar 13 let in se je končala šele jeseni 1606. Med drugim so osmanske čete že dobrih deset dni po vojni napovedi zasedle Sisak. Najprej je večina spopadov potekala na Hrvaškem, zatem se je težišče vojaških spopadov preneslo na današnjo Madžarsko. V Evropi se je vedno bolj uveljavljalo prepričanje, da bi bilo treba proti osmanski oblasti organizirati vsesplošen krščanski upor in Osmane potisniti iz Evrope. Prizadevanja papeža Klemna VIII., da bi organiziral veliko evropsko protiturško zvezo so slednjič propadla in vojna se je – s sprememljivo srečo tako za eno kot za drugo stran – nadaljevala. Med drugim so turške čete leta 1601 vdrle v Medžimurje in pustošile vse do Ljutomera in Radgone. Ko sta bili obe strani slednjič že popolnoma izčrpani, je bilo sredi novembra 1606 podpisano premirje. V tistem trenutku ne ena ne druga stran ni imela vojaške premoči in vsaka je enostavno obdržala tisto, kar je v tistem trenutku imela v rokah. Velikih ozemeljskih sprememb po 13 letih vojne ni bilo (Simoniti, 1993).

DOGAJANJE V PREKMURJU

Člani habsburške dinastije so ogrsko krono nosili od leta 1526. Tedaj je ogrski (in češki) kralj postal že zgoraj omenjeni nadvojvoda Ferdinand, ki je kasneje nosil tudi naslov nemškega kralja in svetorimskega cesarja (Golec, 2011). Slovenci v Prekmurju, ki je bilo del ogrskega kraljestva, so v političnem in upravnem smislu živeli popolnoma ločeno od svojih rojakov na zahodnem bregu Mure. Ko je po bitki pri Mohaču kraljestvo razpadlo na tri dele, je Prekmurje spadalo v del, ki so ga nadzorovali Habsburžani (oz. Ferdinand). Ko je – v drugi polovici 16. stoletja – osmanski pritisk na ozemlje Kranjske in slovenske Štajerske že ponehal, se je pod osmanskim pritiskom znašlo Prekmurje. Veliki osmanski vpadi so se tam začeli konec sedemdesetih let 16. stoletja in se v osemdesetih nadaljevali vsakih nekaj let. Posebej izpostavljeno je bilo Prekmurje v času dolge turške vojne, ko je bila Ogrska sploh glavno prizorišče spopadov. Med drugim je osmanska stran tedaj večkrat skušala zavzeti Lendavo (Štih in Simoniti, 2009).

Ko je bila leta 1606 končno sklenjena mirovna pogodba, je šlo na politični ravni za veliko zmago Habsburžanov. Pogajanja pred sklenitvijo miru so namreč potekala med dvema enakovrednima silama, medtem ko so bile pogodbe iz prejšnjih časov večkrat rezultati sultanovega diktata. Temu je za Prekmurje sledilo večletno obdobje negotovosti. Po eni strani je bilo zelo verjetno, da osmanske sile – spričo utrjenih krajev in utrdb v Prekmurju – pokrajine ne bodo mogle zavzeti, po drugi pa to še vedno ni preprečilo turškega ropanja. Turki so zdaj silili določene trge, vasi in posamezne kmetije (ki niso bile del njihove države) v plačevanje davka, v zameno za to, da se jih ne bi napadlo. Po drugi strani so bili ti isti kmetje še zmeraj podložni svojim fevdalnim gospodom in so jim oddajali dajatve. Na turški davek je sredi 17. stoletja pristajala že večina prekmurskih krajev. Hkrati so se tja vrstili številni manjši in večji turški vpadi, ki so prizadeli vso pokrajino (Štih in Simoniti, 2009).

Leta 1663 je med Habsburžani in Osmani ponovno izbruhnila velika vojna. Ahmed paša, osmanski veliki vezir, je zbral vojsko 120.000 mož in iz Beograda odrinil proti severu. Habsburška stran se ni bila pripravljena spustiti v veliko bitko na odprtem in Turki so se slednjič umaknili, z namenom spet napasti naslednje leto. V cesarstvu so na državnem zboru uvedli nove dajatve za vojsko, 4000 svojih mož pa je na pomoč poslal celo francoski kralj Ludvik XIV. Ohrabreni habsburški poveljnik Raimondo Montecuccoli je tako prevzel pobudo in se s svojo vojsko (30.000 mož) vkopal ob reki Rabi. Ahmed paša, ki je v tistem trenutku poveljeval 50.000 ali 60.000 možem, se je s habsburško vojsko spopadel v t. i. bitki pri Monoštru, na začetku avgusta 1664. Habsburška stran je dosegla veliko zmago. Turki so se sicer borili pogumno, a so imeli zastarelo orožje in opremo. Dober teden zatem je bil med državama podpisan mirovni sporazum (Stavrianos, 2000).

Ahmed paša, ki je izgubil bitko pri Monoštru, je leta 1676 umrl. Na položaju velikega vezirja ga je nasledil ambiciozni Kara Mustafa paša. Slednji si je od Francozov najprej priskrbel zagotovilo, da v morebitni novi vojni ne bodo pomagali Avstrijcem, nato pa zbral vojsko in se spomladi 1683 z vojsko skoraj 200.000 mož odpravil proti Dunaju. Tam je nastal velik preplah in cesar Leopold je pobegnil iz mesta. Obleganje se je začelo sredi julija in je trajalo slaba dva meseca. Obupan Dunajčanom je slednjič prišlo na pomoč 53.000 mož pod poveljstvom poljskega

Osmanska vojska oblega Dunaj leta 1683.

Avtor: Frans Geffels

Vir: Obleganje Dunaja. (2. 9. 2025).
V *Wikimedia Commons*.
https://sl.wikipedia.org/wiki/Drugo_obleganje_Dunaja#/media/Slika:Vienna_Battle_1683.jpg

kralja Jana III. Sobjeskega. Kara Mustafa je uspel pribežati v Beograd, kjer je bil na sultanov ukaz usmrčen. Med habsburško in osmansko stranjo se je ponovno razplamtela vojna, ki je tokrat trajala do leta 1699 in se končala s turškim polomom (Stavrianos, 2000). Prekmursko območje je bilo tudi po bitki pri Monoštru še vedno v nevarnosti turških napadov. To se ni spremenilo niti po neuspelem turškem obleganju Dunaja. Nevarnost je od Prekmurja odvrnilo šele zavzetje Kanize, kar se je zgodilo leta 1690. Meja Osmanskega cesarstva se je odtelej hitro pomikala proti vzhodu (Štih in Simoniti, 2009).

SKLEP

Različni deli današnjega slovenskega ozemlja so zaradi turške nevarnosti trpeli skupaj slaba tri stoletja – šlo je za čas med letoma 1408 in 1690. Čeprav so se najhujši turški vpadi pri nas dogajali že med letoma 1469 in 1483, popolnoma niso ponehali še desetletja zatem. V kolektivni zgodovinski spomin slovenskega naroda so se usidrali precej globoko. Poleg tega da se je beseda Tur(e)k pri nas ohranila kot priimek, nas na Osmane še vedno spominjajo ljudske pravljice, toponimi, prav tako pri nas še vedno lahko vidimo ostanke nekaterih protiturških taborov. Prebivalci današnjih slovenskih dežel – tedaj z mnogimi drugimi narodi združeni pod habsburškim žezlom – so se slednjič uspeli ubraniti. Za njihov največji uspeh v vsem obdobju lahko štejemo predvsem bitko pri Sisku, saj je bil v njej precejšen del na krščanski strani udeleženega vojaštva prav iz prostora današnje Slovenije.

VIRI IN LITERATURA

- Golec, B. (2011). Od začetka novega veka, do pomladi narodov 1848. V D. Bajt in M. Vidic (ur.), *Slovenski zgodovinski atlas* (str. 105–137). Nova revija.
- GZM XX (1995). Gradivo za zgodovino Maribora. XX. zvezek. Mlinarič, J. (ur.), *Dokumenti 1531–1747*. Pokrajinski arhiv Maribor.
- Hozjan, A., in Ravnikar, T. (2018). Deželni knez notranje Avstrije Karel II. Habsburžan na Ptuj poleti 1578. *Acta Histriae*, 26(1), 79–108.
- Kosi, M. (2011). Visoki in pozni srednji vek. V D. Bajt in M. Vidic (ur.), *Slovenski zgodovinski atlas* (str. 59–103). Nova revija.
- Niederstätter, A. (2001). *Die Herrschaft Österreich. Fürst und Land im Spätmittelalter*. Ueberreuter.
- Potočnik, D. (2024). Turški pohod leta 1532, znan kot nemški pohod ali Alaman Seferi. *Časopis za zgodovino in narodopisje*, 95(2), 5–24.
- Koller, H., Heinig, P.-J., in Niederstätter, A. (ur.). RKF III/24 (2010). *Regesten Kaiser Friedrichs III. (1440–1493)*. Heft 24. Böhlau Verlag.
- Santonino, P. (1991 [1485–1487]). *Popotni dnevniki*. Mohorjeva založba.
- Simoniti, V. (1990). *Turki so v deželi že: turški vpadi na slovensko ozemlje v 15. in 16. stoletju*. Mohorjeva družba.
- Simoniti, V. (1993). Bitka pri Sisku je bila uvod v trinajst let dolgo vojno. V Žargi, M. (ur.), *Bitka pri Sisku 1593–1993* (str. 25–30). Narodni muzej.
- Stavrianos, L. S. (2000). *The Balkans since 1453*. Hurst and Company.
- Štih, P., in Simoniti, V. (2009). *Na stičišču svetov: slovenska zgodovina od prazgodovinskih kultur do konca 18. stoletja*. Modrijan.
- Žargi, M. (1993). Bitka pri Sisku. V Žargi, M. (ur.), *Bitka pri Sisku 1593–1993* (str. 9–24). Narodni muzej.